

VĚSTNÍK

SPOLEČNOSTI ANNY PAMMROVÉ

*Petr Holman na návštěvě Pammrova v roce 2005
(s D. Motykovou a M. Herzlíkem)*

70
TIŠNOV
Prosinec 2019

Otokar Březina: Nad všemi vodami

Nad všemi ohni a vodami,
vegetacemi,
mezi tajemstvím země a světů,
které ji, chvící se, drží
nad propastmi,
krouží naděje naše
ve věčném jaru.

Mezi tisíci sestrami svými
svatební nádheru křídel
rozestírají
v zápasu lásky
jak ptáci.

Sladkost věčného rytmu,
jímž dýchají stejně
slunce i růže,
srdce i moře,
systémy světů,
přiliv i odliv
světla:
éterné vlny,
tepající o bok
tajemné lodi,
která naši duši
odveze jednou
až naším posledním dechem se napnou
její plachty.

Milí přátelé,

stojíme na prahu oblého roku 2020 a vítáme ho neméně oblým 70. číslem našeho věstníku. Jsme plni plánů, a to jak v našem pammrovském společenství, tak jistě i v našich osobních rovinách. Stojíme však nepochybně i na prahu mimořádně nelehké doby pro naši planetu a pro budoucí generace lidstva. Ztotožňujeme se s tím, co už před desetiletími napsala Anna Pammrová v dopise Otokaru Březinovi: *„Planeta je nemocná. Tato matka, velmi trpělivá, kterou neustále trápí její rozmazlené děti (které samy o sobě říkají, že jsou kultivované), toto pokolení, které se množí v ďábelských výparech, toto zvláštní pokolení současně povýšené i hloupé, vyhládlé i porouchané vlivem pravidel a doktrín. Technika, ta nejpodlejší, nejzlomyslnější věda pošpinila, zneuctila sféru. Člověk nutí půdu, aby produkovala mechanicky bez dřívějšího elánu, bez radosti, bez intenzivní vůně sublimované vitality.“*

Celý tento dopis, který je součástí druhé části překladů Evy Strakové, si můžete přečíst na dalších stránkách věstníku. Jako zatím všechny přeložené dopisy obsahuje i tento řadu nejasností a badatelsko-editorských výzev, které budeme v lednu v Praze konzultovat se zkušenými editory Danielou Iwashitou a Martinem Machovcem. Již nyní vás ale dopis jistě osloví svým obsahem i jazykovou vytríbeností.

Na podzim oslavil nám všem milý Stanislav Bělík v plné svěžesti nádherné 100. narozeniny a Vlasta Urbánková rekapituluje jeho spolupráci se SAP i jeho výtvarnou činnost v článku nazvaném příznačně „Neuvěřitelné výročí“. V několika příspěvcích našich členů se ohlížíme za červnovým uvedením hry Antieva v Brně.

V průběhu léta nás ohromila a ochromila zcela nečekaná zpráva o úmrtí našeho dlouholetého přítele a čestného člena SAP Petra Holmana. Vážíme

si toho, že jsme se s ním mohli opakovaně setkat a byl často naším rádcem a spolupracovníkem. Poděkování si zaslouží zejména jeho ediční příprava vydání životopisu Anny Pammrové sestaveného Almou Křemenovou. Jako ohlédnutí za jeho předčasně skončeným, ale intenzivním životem přetiskujeme nekrolog jeho přítele, sklářského výtvarníka Martina Hlubučka.

Z literárního hlediska byl končící rok 2019 mimo jiné rokem velkého výročí a připomenutí Jiřího Ortena – píše o něm ve své studii Vlastimil Otáhal a svůj text doprovází jako vždy vybranými ukázkami z jeho díla. Svůj vřelý vztah k poezii V. Otáhal potvrdil i při naší společné návštěvě výstavy „Skácelové – ke kořenům“ v Památníku písemnictví v Rajhradě, kdy na závěr, k potěšení nás všech návštěvníků i obou kurátorek, zarecitoval několik básní Jana Skácela. Dovolte mi tedy, abych i tento úvodník zakončila skácelovsky:

Z těch dobrých věcí miluji den,
kdy jaro klade uzdy na dobré koně,
modré uzdy
a růžová sedla.
Každého roku se vrací,
jaro je dobrý úmysl.

Helena Pernicová

Neuvěřitelné výročí

Vlasta Urbánková

Číslice 100 je magická. Bývá nejčastěji uváděna v souvislosti s významnými historickými událostmi. Takovou událostí bylo před rokem sté výročí vzniku samostatného Československa. Narození našeho milého jubilanta je svým způsobem též takovou historickou událostí, protože jeho sté narozeniny připadly téměř na den přesně o pouhý rok a den po 28. říjnu 1918. Pan Stanislav Bělík se narodil 29. října 1919.

Každý život je svým způsobem román. Střídají se v něm kapitoly radostné i skličující, záleží na člověku, jak je dokáže prožívat. My, kteří jsme poznali pana Bělíka ve vyšším věku, jsme s údivem poznávali v jeho povaze převahu optimismu, který mu pomáhal překonávat potíže, jež se na jeho životní cestě objevily. Na samém počátku našeho přátelství jsme byli přijímáni v jeho rodinném prostředí jako vítání návštěvníci oběma manžely Bělíkovými a často i jejich synem. Místo, kde nás na zápraží vítá otevřená dlaň, jako by vystupovalo z povídky Boženy Němcové. Malá chaloupka přitisknutá k silnici severní zdí, takže provoz na silnici stranu jižní příliš nerušil. Květinová zahrádka jako z ilustrací Jiřího Trnky, zeleninové záhony vždy pečlivě obdělané zásluhou dcery Natašky. Obvykle nás hned po příchodu vítala i paní Bělíková, dobrá duše tohoto domu, která setrvala s panem Bělíkem v dlouhodobém harmonickém manželství. I tento životní dar je jednou z příčin jeho dlouhověkosti. Poté, co jsme se ohřáli na sluníčku, jsme byli pozváni do ateliéru, což byl útulný obývací pokoj s velkými okny obrácenými směrem, kde zvedal do výše štíhlou věž památný a architektonicky mimořádně cenný doubavnický chrám z bílého mramoru, nejvznešenější stopa Pernštejnů v Doubavníku. Právě zde v prostředí, které dýchalo rodinnou pohodou,

mezi obrazy na stěnách, zejména upoutal pozornost portrét malířovy maminky. Následovaly dlouhé besedy, z nichž se odvíjely jednotlivé stránky vypravěčova životního příběhu. Znovu jsme poznávali jeho životní sílu i optimismus, s kterým překonával těžké zkoušky. To se týkalo například totálního nasazení v Rakousku v letech 1943–1945, kde pracovali mladí muži ze Slovenska a Bulharska pro válečné účely. Vyráběli padáky. Když se s kamarády rozhodli pro útek, byla to situace hraničící s ohrožením života. Konec války, kterou pan Bělík šťastně přežil, oživil naději na studium na Akademii výtvarných umění. To, že nebyl přijat, byla jedna z těch příležitostí, kdy musel přemoci zklamání. Ač neprofesionální umělec, vytvořil desítky ba stovky pláten, v oboru grafiky to byly nejruznější motivy a formy. Každý z našeho pammrovského sdružení má ve své soukromé galerii ne jeden, ale i více obrazů, jsme vděční za několik výtvarných adres, které vytvořil k narozeninám našich členů a členek.

Tento skromný a vytrvale tvořící malíř byl především krajinářem, hlavním tématem se mu stala řeka Svratka, vytvořil cyklus jejího toku od pramene ve Žďárských vrších po Pálavu. Tento soubor byl několikrát vystaven a vyšel i knižně. Vynikl též jako figuralista. Působivé jsou jeho kresby starých lidí, půvabných dívek nebo dětí. Toto ohlédnutí za výtvarnou tvorbou našeho jubilanta bylo na místě zejména z toho důvodu, že tvůrčí činnost byla jedním z hlavních vlivů, které přispěly k jeho celoživotní tvůrčí aktivitě.

Na závěr shrneme zásadní hodnoty, které utvářely charakter člověka, jenž díky své životní pokoře může být současníkům vlečeným existenčním bojem příkladem. Celý život prožil v chudém hornatém kraji, rodina neměla ani statek, ani polnosti a byla odkázaná na málo výnosné tkalcovství. Skromnost, ve které vyrůstal, ho provázela celý

život. Materiální nedostatek mu vynahradila příroda, na Vysočině zvlášť rozmanitá, v níž nacházel nejenom inspiraci, ale stala se i součástí jeho životní filozofie. Další významnou hodnotou je pro pana Bělíka přátelství. Byl obklopen celým kruhem blízkých lidí, kterým pomáhal a kteří naopak pomáhali jemu. Jeden z těchto přátelských vztahů si zaslouží větší pozornosti. Bylo to přátelství s doubravnickým rodákem panem řídícím Leopoldem Mazáčem. O generaci starší, ale stále aktivní starý pán Stanislavu Bělíkovi vděčil za jeho ochotu doprovázet ho na různých, především kulturních akcích. Tak se stalo, že mohl ve svém vysokém věku prožívat alespoň částečně plnohodnotný život. Slávek, jak ho pan řídící oslovoval, může být pokládán za jeho adoptivního syna. V podobné roli vystupoval i další důvěrný přítel, pan Karel Křeček z Netína. Jemu Slávek, jak ho též oslovoval, vděčil i za několik zahraničních cest, které mu přinesly velké množství zajímavých inspirací. Spolu navštívili Holandsko, Itálii, konkrétně Řím, a z balkánských zemí Černou Horu. Obě dvě tyto příjemné osobnosti jsme vítali na našich tišnovských pammrovských setkáních. Zatím naposledy to bylo 23. listopadu 2019, kdy jsme na slavnostní výroční schůzi poděkovali oběma milým přátelům za jejich životní dary. Při tomto setkání jsme také obdivovali fyzickou kondici pana Bělíka. I při svém vysokém věku hlásí se stále k sokolským tradicím a denně za každých okolností cvičí. Dokonce se této zálibě věnoval i v čase totálního nasazení. Staletých lidí stále přibývá, jenže většina z nich pod tíhou vysokého věku klesá. To není případ pana Bělíka. Jeho vysoký věk rozhodně není synonymem bezmocného stáří.

S. Bělík na schodech školy v Husově ulici v Brně, 1948

S. Bělík jako ochotník v roli lidového vyprávěče, blíže nedatováno

Zemřel Petr Holman

Martin Hlubuček

V neděli 4. srpna 2019 zemřel dr. Petr Holman, literární historik a indolog, editor, pedagog, bohemista přednášející na univerzitách v USA a v Indii, hudebník, cestovatel, obdivovatel japonské keramiky, milovník čajů a dýmek.

Kromě své publikační a ediční činnosti působil Petr Holman (*1951) také jako vědecký pracovník Ústavu jižní a centrální Asie FF UK. Z pohledu literární historie a matematické lingvistiky se zabýval českou literaturou přelomu 19. a 20. století, především pak dílem Otokara Březiny, jehož byl také editorem. Zejména za svazek Březiniana II, který byl životním souhrnem jeho literárněhistorické péče o dílo Otokara Březiny, obdržel prestižní Cenu Toma Stopparda (2016). Byla mu také udělena Magnesia Litera (2005) za nakladatelský počín.

Petr Holman po základní škole v Malé Skále a v Železném Brodě navštěvoval gymnázium v Jablonci nad Nisou (1966–1969). Od roku 1969 studoval v Jazykové škole v Praze sanskrt, na Univerzitě Karlově český jazyk a hudební výchovu a indologii (sanskrt a tamilštinu; od roku 1973). Diplomovou práci obhájil v roce 1973. Doktorát získal v roce 1991 částí svého díla z oboru matematická lingvistika *Frekvenční slovník básnického díla Otokara Březiny* (tento šestisvazkový slovník básnického díla je v české literární vědě ojedinělým pokusem interpretovat jazyk literárního díla prostřednictvím matematické lingvistiky).

Po Sametové revoluci mohl absolvovat stáž na University of Oxford (1991). Působil jako odborný asistent na katedře české a slovenské literatury FF UK (1991–1993). V letech 1992–1994, jako hostující

Petr Holman na návštěvě tišnovské knihovny na jaře 2007

profesor Fulbright Commission, vyučoval českému jazyku a literatuře na Stanford University a Northwestern University v USA. Roku 1995 začal pracovat v Ústavu pro českou literaturu AV ČR. V letech 1996–1998 pedagogicky působil na University of Delhi v Indii. Ve spolupráci s Ivanem M. Havlem a Centrem pro teoretická studia UK v Praze se podílel na výuce studentů amerických a kanadských letních škol slovanských studií v Praze. Byl čestným předsedou Společnosti Otokara Březiny, nositelem její zlaté pamětní medaile a též pamětní medaile Společnosti Anny Pammrové.

Rozsah jeho publikačních aktivit je rozsáhlý. Knižně v edici Petra Holmana vyšla mimo jiné Březinova *Hudba pramenů a jiné eseje* (1989, 1996 rozšířeno pod titulem *Eseje*), celoživotní *Korespondence I a II* (2004), podílel se též na zrcadlovém česko-latinském vydání *Básnických*

spisů / Opera poetica (2014). Uspořádal březinovskou bibliografii, řadu sborníků, které vyvrcholily monumentální textovou koláží *Březiniana II* (2012). Petr Holman též publikoval několik drobnějších edic dopisů Jakuba Demla (Marii Tischlitzové, Marii Bačákové aj.) a spolupracoval na přípravě edice vzájemné korespondence Jakuba Demla a Otokara Březiny (2018).

Ve svém autorském deníkovém záznamu *Z cest* (vydáno 2005) nápaditě komentoval zážitky a postřehy z cesty, kterou podnikl během pobytu po USA. Přispíval také do mnoha časopisů – například *Aluze*, *Bulletin Společnosti Otokara Březiny*, *Česká literatura*, *Host*, *Kmen*, *Kurýr Odeonu*, *Literární měsíčník*, *Proglas*, *Typografia*, *Umění a řemesla*, ale také do *Železnobrodského zpravodaje*, který pomáhal před několika lety editovat. Z poslední době se o svůj čas dělil s pražskou společností *Happy Materials* a přispíval i k vydávání jejich magazínu *Material Times*.

Holman byl činný jako amatérský i profesionální hudebník (houslista, violista) v řadě hudebních souborů. Koncertoval nejenom u nás, ale také v mnoha evropských zemích. Pro Český rozhlas v minulosti připravil pořady o české literatuře a indické hudbě.

Je zřejmé, že Petr Holman nebyl pouze mistrem psaného slova. Důležité byly také jeho životní názory a odpovědné občanské postoje. Ačkoliv nebyl politickým bojovníkem, vždy věděl, kde má stát, i když to mělo pro něj těžké následky. V mezních situacích dokázal říct nahlas to, co se mnozí jiní říct neodvážili. V důsledku toho byl před rokem 1989 nucen vystřídat řadu různých zaměstnání – byl prodavačem, dělníkem, myčem nádobí, listonošem, nočním hlídačem, topičem, uklízečem, korektorem, vychovatelem, učitelem češtiny a zpěvu a tak dále). Petr Holman neuznával nenávisť, ale ani bagatelizaci minulých vin...

Otevřeně, aktivně a s jiskřícím nadhledem komentoval dění kolem sebe. Zvláště pak, když se mu jevilo jako přízemní, nesmyslné nebo nespravedlivé. Přestože odolal vstupu do komunální politiky, měl své viditelné místo i ve veřejném životě. Petrova obdivuhodně shovívavá chápavost hloupostí světa, jeho úsměvně působící a vždy přiléhavé, často velmi kritické, ale nikdy zle zamýšlené poznámky na adresu těch, kteří si to zasloužili, fungovaly jako neprůstřelná obrana vlastních postojů.

Kdo se měl příležitost s Petrem Holmanem poznat osobně, pochopil velmi rychle, že svůj život nevyplňuje čekáním... V roli nezmarného podporovatele byl schopen lidí motivovat a přibližovat jejich cílům. Rozhovory s ním byly probarvené mnoha odstíny proměn, podobně jako keramické misky, do kterých mistrně připravoval čaje – posilující a přinášející energii. S urputností sobě vlastní vrhal kolem sebe stíny bezbřehého entuziasmu. Přejme si, aby tyto stíny s námi zůstaly po dlouhou dobu.

(Text převzat z www.materialtimes.com)

OHLÉDNUTÍ ZA PŘEDSTAVENÍM ANTIEVA

(malá anketa mezi členy SAP)

Vlastimil Otáhal:

V březnu loňského roku přijela do Tišnova na besedu Společnosti Anny Pammrové dramatička Eva Prchalová. Naše předsedkyně, paní Helena Pernicová, nám ji představila a současně sdělila, že píše pro divadelní společnost Masopust hru o Anně Pammrové.

Paní Prchalová nám vyprávěla, jak si asi před deseti roky přečetla životopisnou knihu Almy Křemenové „Anna Pammrová“. Příběh ji zaujal. Zejména na ni zapůsobily pasáže z Anniných deníků. Začala se pít po Anniných knihách, seznamovala se s jejím myšlenkovým světem. Velmi ji oslovila Antieva. Oslovil ji také osobitý Annin jazyk. Zapamatoval jsem si její slova: *Promluvila ke mně osobnost neotřelá a původní.*“ Proto se rozhodla napsat divadelní hru. Má pracovní název Antieva.

Nyní poněkud odbočím. Paní Prchalová je zkušenou spisovatelkou: napsala osm divadelních her. Za hru Ažura z roku 2008 získala 2. místo v soutěži Alfréda Radoka. V roce 2010 byla její hra Závrať vyhlášena v téže soutěži nejlepší původní hrou roku. V témže roce získala hlavní cenu v soutěži Albatrosu za prózu Hromnice aneb Příběh tajemné stopařky. Později za tuto knihu získala ocenění SUK – Cenu učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství

Původně jsme s chotí jet do Prahy na premiéru Antievy. Nějak z toho sešlo. Proto jsme byli rádi, že divadelní spolek Masopust hostoval 8. června 2019 s představením v brněnském divadle Husa na provázku. Nejdříve jsme si o hře a Anně Pammrové povídali s těmi, kteří ji uvedli na jeviště.

Byla to pěkná beseda. Poté jsme vešli do divadelního sálu. Seděli jsme v první řadě, já jsem byl vzhledem ke své sluchové nedostatečnosti rád. Všiml jsem si, že hlediště bylo zaplněno. Zhasla světla. Na jevišti se začal odvíjet děj. Sledoval jsem, jak se malé děvčátko, které nepoznalo mateřskou lásku, postupně měnilo v statečnou, silnou, moudrou ženu. Ženu, která znala východní filosofii. Ženu, která vychovávala děti k samostatnému myšlení a svého syna jazykově vybavila tak, že se uplatnil v USA, kam utekl před světovou válkou. Ženu, která se seznámila s učitelem Jebavým a posléze si s ním dopisovala jako s básníkem Otokarem Březinou. Dopisy obohacovaly a ovlivňovaly život obou. Ženu vizionářku, která na sklonku 19. století věděla, že bouřlivý technický rozvoj nemusí být vždy lidem prospěšný. Naopak. Může lidstvo dovést na pokraj zkázy. Ženu překladatelku, filosofku, spisovatelku, básnířku. Vyrostla opravdu v „osobnost neotřelou a původní“.

Představení skončilo. Vybavil jsem si Anninu báseň:

Trvale s hlinou ve styku,
ať slunko nebo šero.
V jedné ruce motyku,
Ve druhé pero

Půdu tvrdou vzdělávám.
Skrovnou sklizeň uschovám.
Komu dílo zanechám? –

Paní Anno, zanechala jste je dalším generacím. Svědčilo o tom i dnešní představení.

Jana Pammrová:

Vtěsnat do zhruba 90 minut divadelního představení nejednoduchý život Anny Pammrové a její hluboký a bohatý svět duchovní není dozajista možné. Myslím si však, že se autorce jevištní adaptace podařilo postihnout základní mezníky, které ovlivnily celý život této zvláštní ženy.

Už v raném dětství byla vystavena zážitku, který pro pětiletou holčičku, dosud zvyklou jen na rodinu a okolní přírodu, musel být skutečné otřesný. Přijíždí paní kmotra s mnoha prsteny, zlatým řetězem, v šustivé sukni a vyžaduje, aby jí dítě políbilo ruku. Uvědomme si, že jde o 2. polovinu 19.stol. – nelze tedy srovnávat s nebojácností většiny současných dětí. Tento zajisté klíčový moment na mne v jevištním podání silně zapůsobil. Roli sehrálo jednoduché, ale přímo mluvící kostýmní vyjádření.

Jiným mezníkem, který má zřejmě rovněž kořeny v dětství, je vztah AP k mužům. Otec, ke kterému měla blíže než k matce, ji zradil. Zanechal ji v cizím prostředí u ženy, které se od první chvíle bála. Bez rozloučení odjel a ona marně čekala, kdy ji odveze zpět domů. A to stále mluvím o pětiletém dítěti. I tento moment je v jevištní adaptaci zachycen, a to v průběhu následujícího života a setkání s manželem a s básníkem OB.

Velmi citlivě a v náznacích je připomenuta nemoc a smrt dcery Almy i hmotná bída se kterou se často potkávala.

Myslím, že autorka jevištní adaptace pí Eva Prchalová dala do omezeného časového limitu maximum možného pro přiblížení tak složité osobnosti, jakou AP nesporně byla.

A ještě pár slov k obsazení a sálu, kde se brněnské představení konalo. Sklepní scéna Centra experimentálního divadla vhodně dotvářela temnou, jakoby lesem zastíněnou atmosféru a souzněla s náznakovou jevištní

výpravou a jednoduchými úpravami kostýmů. Také obsazení Anny herečkou Petrou Špalkovou odpovídalo celkovému pojetí hry. Pro mě osobně byl celý večer návratem do doby mnoha představení Divadla Husa na provázku, která jsme s manželem viděli. Co ještě dodat? Mrzí mě, že už není možnost slyšet posouzení této inscenace od dvou lidí: od paní doktorky Milady Škárové – její velmi živou diskusi s autorkou hry Evou Prchalovou si jistě všichni ještě dobře pamatujeme. A druhou osobou je můj manžel Jiří Pammr – k Anně Pammrové i k divadlu měl blízko.

Vlasta Urbánková:

Již samotný fakt, že se dílu Pammrové dostalo publicity přes jeviště, kde je možnost, aby ho mohla opakovaně vidět řada diváků, je to třeba hodnotit kladně. V písemné podobě jsou její díla dostupná pouze omezenému okruhu čtenářů, zatímco při opakovaném jevištním provedení je vnímatelů jejích myšlenek mnohem víc. Autorky si vybraly ke své adaptaci literárně nejzdařilejší dílo Pammrové, vzpomínky na její neradostné dětství pod názvem Antieva. Přípravě věnovaly velkou pozornost a představily Pammrovou z mnoha úhlů. Pečlivě sestavily i doprovodný textový materiál (program), do kterého vedle životopisného kalendária zařadily také hodnocení Jiřího Kuběny. Výtvarná podoba programového letáku je přiléhavým předznamenáním pojetí dramatického tvaru, který je expresivní, naturalisticky nadsazený. Hudební složka je jistě kladem inscenace, ale je silně předimenzovaná a až nepříjemně hlučná, expresivní výkřiky zpěvačky diváka nepříjemně zasahují. Tato naléhavá zvuková výraznost řeči postav i hudební je sice jistě míněna jako posílení přesvědčivosti, ale pro mnohé diváky může přebíjet složku obsahovou. Hyberbolicky vyhocené jsou i mnohé scény – Kroh zajisté

neměl k své manželce dobrý vztah, urážel ji, ale není doloženo, že by ji fyzicky napadal. V jednom z obrazů inscenace je scéna se sekerou, kde se i divák téměř cítí fyzicky ohrožen. Rovněž scény zachycující její vztah s dcerou jsou silně nadsazené. Autorky použily i několik zcizujících efektů ve stylu Bertolda Brechta, jako je vstup básníka Březiny na scénu za použití ortopedického límce jako nejasné charakterizace. Přes tyto určité výhrady je inscenace zdařilá a herecké výkony všech aktérů jsou pozoruhodné. Ráda bych vyzdvihla zejména herecký výkon Petry Špalkové, jedné z nejvýznamnějších představitelk střední herecké generace.

ZŮSTÁVÁME PONOŘENI VE VELKÉ MLZE...

*(Blíže nedatovaný francouzsky psaný dopis AP Otokaru Březinovi,
překlad Eva Straková)*

20/V

Nejsme moc šťastni v měsíci máji.
A sváteční den, pod vlahým sluncem,
vyprázdnil mou hlavu.

Potvrzují to, co jste onehdy vyjádřil, totiž že dokonalé oko nějaké zdokonalené bytosti by vidělo nesmírnou nádheru tam, kde nám, ubohým produktům tajemného omylu, se jeví pouze chaos. Leč, takoví, jací jsme, formovaní podle obrazu jakési masky ze záhrobí, zůstáváme ponořeni ve velké mlze, v těch mracích, které doprovázejí každou nepovedenou, pokřivenou generaci a které se neodpoutají od žádné duše vtělené v takových žalostných podmínkách.

Nuance v našem rozpoložení (podle Vás a podle mě) se za 30 let trochu změnily: Vy jste našel krásné východisko věřícího člověka. Já jsem ho téměř ztratila; přinejmenším pokud se týče lidstva, které se zdá být velmi odlidštěné, naprosto postrádající mládí, tj. schopnost spirituálně rozkvétat. Jenom se uměle zahřívá místo toho, aby produkovalo vřelost světa, který v současné době obývá; ničí vegetaci místo toho, aby se alespoň staralo o rozkvět kolem svého vlastního životního bodu. Jaro těchto kreatur (kolikrát už jsem je nazvala monstry!) má v prostředí jejich vědění podzimní nádech, ve stínu toho idolu Cognoscere...

Cítím dnes – žel Bohu – že ponurý odraz veškeré pošetilosti Člověka se projevuje v zemské atmosféře. Planeta je nemocná. Tato matka, velmi trpělivá, kterou neustále trápí její rozmazlené děti (které samy o sobě

říkají, že jsou kultivované), toto pokolení, které se množí v ďábelských výparech, toto zvláštní pokolení současně povýšené i hloupé, vyhládlé i porouchané vlivem pravidel a doktrín. Technika, ta nejpodlejší, nejzlomyslnější věda pošpinila, zneuctila sféru. Člověk nutí půdu, aby produkovala mechanicky bez dřívějšího elánu, bez radosti, bez intenzivní vůně sublimované vitality. Který bůh by ji mohl vyléčit, omladit, vrátit jí to, co nedopatřením ztratila?! Takoví autoři, které jsme tušili někde za záclonami, nikdy neexistovali. Všechna ta díla jsou výtvorem jakýchsi stvoření, ne Stvořitele. Je jisté, že se během věků vytvořil nějaký komplex lidského důvtipu. Mluví, jedná. Je to bůh. Znáte nějakého spisovatele, který někdy žil přísně podle božského zákona nadzemské Přírody? Ani jeden nedokáže zachovávat zákony života zde na zemi. Nemají tedy právo se prohlašovat za neomylné vykonavatele nejvyšší Vůle. Duch Lidstva není oproštěn od dědičných omylů.

Tohle si tedy myslím o náboženské literatuře: román bez konce, více nebo méně zábavný; vyprávění de-inkarnovaných promíchané s tlacháním lidí nasáklých tu a tam poezií, zápalem a současně zaujatých mnoha světskými, ne-li triviálními věcmi tváří v tvář Onomu světu. Zcela jako u nás: lite-ra-tura.

A pokud se týká těch tak zvaných vykupitelů, pro dnešek mlčím.

Ta nádherná grafika: „*Mista Harmonie a Smíření*“ – (ilustrace Vašeho díla z roku 1903^x) by měla být vtisknuta do každé lidské hlavy.

Všechno, co minulost vytvořila jako pokračování lidských znalostí, ničí epidemie moderní doby – následek mnoha příčin. Musí to tak být! Ti, kteří jsou hotovi se zítra vtělit, nepřijmou formy a znovu obnovené formy,

^x datum úmrtí mého otce

ke kterým jsme my zatím připoutáni; i proti své vůli. Mozek je (zdá se mi) vychytralý orgán; je tedy v některých případech lepší uniknout, vyhnout se, ale zdaleka ne podle metody dr. R. Steinera¹. K čemu je dobré slídit, vzdělávat, připravovat, podřizovat se nějaké školní disciplíně, současně tvrdé a směšné – protože cesta, ať už skrytá nebo ne, nás vede, aniž bychom o tom věděli, do těch míst, která žádný učený neobjevil. A duch? Zasvěcený člověk? – Ze všeho, co tito cítili s prvotní základní jistotou, masy vůbec nic nevidí. A nezáleží na tom, kdo vyslovil to velkolepé slovo, jehož ozvuk vibruje už po celá staletí. Stačí si v nějakém slavnostním okamžiku té vibrace povšimnout. Čím více čtu ty encyklopedie tisícileté pošetilosti, tím méně oceňuji píli těch slavných kompilátorů. Marne jsem se snažila objevit velkou pravdu o Životě. Fundament Bible mě vůbec neuspokojil. Moje zvědavost se obrátila k jiným „posvátným“ dokumentům. Tentýž výsledek. Kritický rozbor, dnešní kritika, ať už je založená na víře nebo na skepticismu, nemůže nic osvětlit. Chráním se před tím, abych zatáhla svoje svědomí do mnohomluvnosti pánů expertů. Já jdu svou cestou, bez doktorské zátěže, cestou daleko jistější, protože moje duše se na ní vyzná už od svého počátku. A od chvíle našeho setkání jsem Vám doporučovala tutéž cestu. Velmi mě trápí, že nemohu, že jsem kdysi dávno nedokázala zcela vzdálit Vašeho ducha od toho velkého oficiálního smetiště. Nevím, jak ho mám pojmenovat. Je to království pánů příliš vzdělaných, vzdálených přirozenosti, zbavených jedinečné schopnosti pocítit to, co je Reálné skrze to, co je Chimérou. Vědci jsou pravděpodobně slepí ještě před tím, než se narodí. Dobré prenatalní vidění ochrání obyvatele země před cestou, kterou šli ti druzí, kteří trpěli pro své „vědění“. Lidstvo promluvilo skrze svá „svatá“ písma. V současné době mluví pomocí profánního písma. Pomocí čeho bude mluvit zítra, až ho degenerace zbaví možnosti používat posvátný jazyk nebo možnosti některých projevů, které stojí za to, aby byly zachovány? –

Od svých neblahých, rouhavých počátků, tito lidé kvapně usilují o to, aby se pro ně rozmnožilo to, co nemohou získat ani tady, ani tam. Projevy de-inkarnovaných zůstávají zcela lidské, i přes svůj „božský“ styl. Klamné zdání vždy baví ty, kteří se touží přiblížit Nepoznatelnému. Přesto však není jednoduchým úkolem vyšplhat na zeď, která odděluje duše vtělené-inkarnované od de-inkarnovaných. Způsob života nám brání přiblížit se ke zdroji, z kterého povstává duch Védanty² a jiných „svatých“ knih. Ale proč není vůle tento způsob změnit? Mohli bychom potom vytvořit naši Bibli, naši Védantu atd. Co chybí? – svěžest ducha, a do hloubky jdoucí poezie, jazyk – nezkažený těmi, kdo ho vzdělávají.

Přijměte, drahý příteli, několik zde přiložených knih. Angelus Silesius³ je už 20 let v mé skromné knihovně. Ubohý snílek! – a šťastný ve své odloučenosti. Budeme my umět ho následovat? – Sněme, dokud můžeme. Tvrdá „realita“ ztrácí trochu své tvrdosti a své banality. Ale nikdo neunikne jejím odporným chapadlům. Lidské dílo se v tomto liší od božského díla.

Cítím se zahanbena tím, že jsem dostala něco, co jsem si nezasloužila. A nikdy mi nebude umožněno stát se hodnou Vaší štědrosti. To není dárek od bratra, to, co Vy mi posíláte, to je oběť – už nelze Vám jen prostě říct „děkuji“..... Tisknu Vám ruku.

A.

¹ R. Steiner – rakouský filosof, literární kritik, pedagog, umělec, dramatik, sociální myslitel, esoterik.

¹ Byl zakladatelem antroposofie, waldorfského školství, biodynamického zemědělství, antroposofického lékařství a nové umělecké formy – eurytmie.

² Védánta – indická ortodoxní, monoteistická a filosofická škola. Všechna odvětví Védánty vycházejí z Upanišad. Upanišady se staly východiskem buddhismu a džinismu a jsou ideovým základem pozdějšího hinduismu.

³ Angelus Silesius – (1624–1677) povoláním lékař, protestant, který konvertoval ke katolicismu, mystický básník

NA ZAČÁTKU BYLY DENÍKY

Helena Pernicová

Na přelomu září a října jsme se společně vypravili do muzea, ne poprvé. Chodíváme pravidelně do našeho Podhoráckého v Předklášteří, ale tentokrát jsme se vypravili trochu dál, do Rajhradu, kde sídlí Památník písemnictví na Moravě, který je také pracovištěm Muzea Brněnska a je umístěn v krásném areálu bývalého benediktinského kláštera. K návštěvě nás přilákala výstava s názvem „Skácelové – ke kořenům“. Předpokládali jsme, že se hlavně dozvíme více o básníku Janovi, a netušili jsme, že nejvíce nového nám přinese seznámení s jeho málo známým bratrem, malířem Petrem, a že objevná bude i životní a profesní cesta jejich otce Emila.

Koncepce výstavy byla založena na uvědomění si skutečnosti, že rodina Skácelových patří k těm rodinám, kde se ve více generacích uplatňuje určitý „gen“, náklonnost k některému oboru lidské činnosti. Může jí být lékařství, podnikatelství, filantropie, často činnost umělecká. Známe rody hudební, literární i výtvarné. V rodině Skácelových pozorujeme uplatnění v literární tvorbě i malířství zároveň, jasným prototypem byl otec brněnských bratrů Emil Skácel. Ač jeho původní vzdělání bylo technické, zároveň s absolvováním reálky složil i mlynářské zkoušky, po většinu života se uplatnil jako učitel kreslení a autor několika učebnic výtvarné výchovy. Kreslil i pro noviny a psal také povídky a verše. Předtím však deset let putoval Evropou jako mlynář na zkušené, narukoval do války a stal se legionářem. Domů se vrátil teprve roku 1920, s pocitem ztracených let a nejasné budoucnosti. Maminka však měla jasno: „... takové bubáky, jako jsem, já prý vyléčí ženitba. Ukazuje se, že plán je hotov, že naši počítají s tou malou učitelkou, s Ančí, že bych také mohl

do školy, učit. Proti tomu prvnímu nic nenamítám, ožením se a basta, – to druhé... uvidíme.“ Dodejme, že touto ženou jeho života byla Anna Raná pocházející z Prosatína u Tišnova, která tak do budoucna propojila rodiny Skácelových a Ranných. Manželé spolu učili nejprve ve Vnorovech, kde se jim narodil první syn Jan a o dva roky později Petr. „Janek, náš Janek byl vždycky Janek. Svěhlavý, nedá se říci, že rozmazlený – to přece žádný rodič nepřipustí – ať Bůh brání. Matka, to víte, učitelka z dob, kdy rákoska byla ctěný a vážený pedagogický prostředek, chtěla –ale Janek nechtěl. Jakoby se v něm mstily ty generace znásilňovaných žáčků a žaček celé jižní Moravy, Janek vždycky udělal po svém.“

Tato úsměvná citace, stejně jako ta uvedená o něco výše, pocházejí z deníku Emila Skácela. Bylo to před dvěma lety, kdy Památník písemnictví obdržel dvě obsažné zásilky jeho deníkových záznamů, kreseb a rodinných fotografií, které se brzy ukázaly natolik zajímavé a nosné, že iniciovaly nápad pracovníků muzea představit celou rodinu v širších souvislostech, až ke kořenům sahajícím do jihočeských Vodňan ke spisovateli-lumírovci Františku Heritesovi.

Zatímco Jana Skácela není třeba více představovat, jeho bratr Petr zůstal širší veřejnosti neznámý. Ale i jeho život, klid a skromnost, a zejména tvorba, prezentovaná v malé „galerii“ jako svébytná a zároveň integrální součást expozice, má velkou sílu návštěvníka oslovit. Není pro nás snadné jeho styl popsat, někteří odborníci ho charakterizují jako koloristu, my můžeme říci, že na nás zapůsobila výrazná barevnost, citovost společně s přemýšlivostí a bohatá fantazie. Napadlo nás, že některé obrazy nám připomínají styl malíře Chagalla. Zmínili jsme se o tom naši průvodkyni a ta nám s úsměvem odpověděla, že nejsme jediní, kdo jeho obrazy takto vidí, a že ani sám Petr Skácel se tomuto ovlivnění nebránil... Petr byl také výborný kreslíř a měl pedagogický dar: podstatnou část svého života byl

učitelem Lidové školy umění Jaroslava Kvapila a jeho žáci na něj vděčně vzpomínají. I on si vedl deník, deník výtvarníka, do nějž ukládal výtvarné postřehy a nápady a v němž často uvažoval o tvorbě: „*Dokončovací práce! Celá předchozí činnost je touha po dokonalosti. Ale pozor! Co je dokonalé, je nelidské, chladné a dokonce někdy nebezpečné. Je jediná cesta: udělat takové dílo, které je zároveň dokonalé i nedokonalé. Dokonalost nedokonalosti, nedokonalost dokonalosti.*“

Náš zážitek z výstavy byl umocněn tím, že nám ji zasvěceně zprostředkovaly obě její autorky, literární historička Andrea Procházková a historička umění Hana Fadingerová, které nás výstavou provedly. Těm, kteří na výstavě nebyli a mají o téma zájem, doporučujeme zhlédnutí filmového dokumentu „Růžemi navštívený“, který je volně dostupný na webu: <https://www.youtube.com/watch?v=AanStzYjOo>. K poznávání mimo síť doporučujeme knihu „Petr Skácel“, kterou vydalo v roce 2004 nakladatelství Sursum.

Z výstavy „Skácelové - ke kořenům“ v Památníku písemnictví na Moravě)

Vážení přátelé,

v tomto čísle Věstníku si s Vámi budu povídat o básníku Jiřím Ortenovi, vlastním jménem Jiřím Ohrensteinovi. Letos 30. srpna jsme si připomněli jeho nedožitě sté narozeniny.

Narodil se v Kutné Hoře v židovské rodině obchodníka střížním a galanterním zbožím Eduarda a Berty Ohrensteinových. Tehdy rodiče pečovali již o staršího bratra Otu. Vytvořili synům harmonické prostředí. „*Citová vroucnost, pospolitost, vzájemná tolerance a kulturní zájmy – to jsou hlavní znaky Ortenova domova.*“ (Jan Adam).

V Kutné Hoře studoval Jiří reálné gymnázium. Tehdy se začínal rozvíjet jeho zájem o divadlo. Bylo to přirozené. Maminka byla divadelní ochotnice, tatínek psal do místních novin o divadle. Starší bratr Ota se připravoval na divadelní dráhu.

O prázdninách roku 1935 se zúčastnil tábora s *Jednotou nemajetných a pokrokových studentů* na Vranovské přehradě. Seznámil se tu s mnoha mladými lidmi, kteří měli stejné zájmy jako on. Společně s nimi sportoval a recitoval básně. Začal psát své první básničky. Uvědomil si, že své sny může splnit jedině v Praze. Rozhodl se, že bude studovat na dramatické konzervatoři a v sedmnácti letech odešel do Prahy. Bylo to roku 1936.

V témž roce mu zemřel otec. Aby ulehčil mamince, která sama pečovala o deset let mladšího bratra Zdeňka, přivydělával si příležitostnými zaměstnáními. V Praze navázal přátelství s Františkem Halasem a mezi jeho další přátele patřili Kamil Bednář a Bohuslav Březovský.

Seznámil se s vynikajícími básníky té doby, Josefem Horou, Jaroslavem Seifertem, Vladimírem Holanem, Vilémem Závadou. Vystupoval jako herec, recitátor. Pro Divadelní kolektiv mladých dramatizoval *Anýzové jablko* od Francise Jammese, hrál v Apollinairových *Prsech Tirésiových*. Publikoval první verše, recenze, úvahy v *Studentském časopise*, *Haló novinách*, v časopise *Hej-rup*. Tehdy si zvolil umělecké jméno Jiří Orten.

V roce 1937 začal studovat v dramatickém oddělení Státní konzervatoře hudby. V červenci následujícího roku si zajel do Paříže. To si již psal deník, ve kterém zachycoval celou svou básnickou tvorbu. Avšak nejen to. Psal do něj citáty z četby, dojmy, úvahy, sny, myšlenky, prožitky. Celkem napsal tři deníky. Nazval je podle barev – Modrý, Žíhaný, Červený. Jsou vynikajícím dokladem básníkova zrání lidského i uměleckého.

Dívkou jeho srdce byla Věra Fingerová. „*Milostný cit prudce rozvíří Ortenův život a zůstane až do smrti určujícím aspektem jeho prožitku světa. Prochází všemi peripetemi až po konečný a bolestný rozchod – Věra se však stává trvalým inspiračním zdrojem jeho tvorby.*“

Protektorát Čechy a Morava znamenal pro Ortena konec uplatnění v divadle. V roce 1940 byl ze studia Státní konzervatoře hudby z rasových důvodů vyloučen. Nemohl vydávat své básně. Uzavřel se do nucené izolace. Rasové zákony tvrdě dopadly na jeho život. Nesměl opustit Prahu. Svého mladšího bratra Zdeňka nechal umístit do sirotčince, protože jedině tak mu mohl zajišťovat výchovu a vzdělání.

V červené knize si Jiří Orten 1. března 1941 zapsal: „*Jenomže se připozdilo a slova už nemají tu léčivou moc, jakou mívala. Nyní by ji mohly mít činy, skutky. Leč dobrých skutků není.*“

Intenzivně se věnoval literatuře. Hodně četl a psal, s neuvěřitelnou rychlostí vyzrává jeho poezie.

Pod vlivem Františka Halase vydal v roce 1939 svoji první sbírku Čítanka jaro. Verše vyjadřují až dětsky důvěřivý postoj k světu. Jsou to zejména vzpomínky na kutnohorské dětství. Knihu vydal nakladatel Václav Petr. Nemohla vyjít pod básníkovým jménem, použil pseudonym Karel Jílek.

Na tomto místě

Na tomto místě stůj
na tomto místě chvíli aspoň chvíli
nepřišla ještě doba bláznění
ó prosím na kolenou prosím
na tomto místě ty se zastav

Chci říci za svá rozněžnění častá
za polibky a za nožičky rosy
které se na déšť proměnily
za vzteky bez příčiny za celý život svůj
také tak bez příčiny

nepřišla ještě doba bláznění!

Ať život přesný jako báseň
jen zlému slovu podobá se
ať jak chce malost kolem duje
na tomto místě stůj
na tomto místě zastav se ty čistý

Zde každá hláska cosi oddaluje
nad tímto krušným já jež věčně opakuje
na tomto místě ty mne opakuj
byť trochu znavený a zkrhlý místy

Po roce, tedy roku 1940, mu u vydavatele Václava Petra vyšla básnická sbírka *Cesta k mrazu*, podepsaná opět Karlem Jílkem. „*Do tématiky básní vstoupila dobová atmosféra, přetvořená do obrazů.... Převládá téma zkázy*“, píše editor Jan Adam.

Daleké svítání

Vzdálené světlo. Strach. A cosi zlého nese.
Tělo, má přetvářka, to napovídá rytmy,
jež oddalují pád. Vy zaposloucháte se
a neslyšíte nic. Jen náznak. Úzkost. Přítmi.

Promnu si oči. Bdím. A na kávové lžičce
můj spánek po kapkách čeká, až vezmu jej.
Krátce a blízce je. Nemohu modlitbičce
svěřit, co slyšel jsem, že řekla: poslouchej,

jak se mám rozednít? Myslí si na jitřenku
tělo, má přetvářka, nad kterou smiluje se
nějaká hospůdka, která mne volá zvenku.
Vzdálené světlo. Strach. A cosi zlého nese.

Poslední sbírka, kterou básník viděl vytištěnu, byla *Ohnice*. V nakladatelství Melantrich vyšla v roce 1941. Podepsal ji pseudonymem Jiří Jakub.

Ohnice

Vedeš mne po lukách, ten šíp mne neporaní,
vylétne do výše, do předalekých výšek,
kde plují obláčky, oblé a plné strání
odkvetlých pampelišek.

Jsou Boží? Všeho jsou, jsou jako země ničí,
kde holá bída vlá z ubohých strnisek,
čekají na vítr, na jeho dech, jenž fičí
a sémě rozfouká jinam než na písek.

Vedeš mne po lukách vypjatých do široka,
jsou jako cikánka z hlíny a ze zlata,
jsou jako zajíček, jsou pestrá jako brokát,
jak symfonie trav, hudba, ta devátá...

Jsou tvé? Ach, ano, tvé, ty mi je přece dáváš,
ty, již jsem putoval ze všeho nejvíce.
Hořím! Jsem v plameni! Uhas mne, rány zavaž!
Za klásky zbytečná vадnoucí ohnice.

Hruzný pro básníka byl 30. srpen roku 1941. Orten byl sražen německým sanitním autem. Byl smrtelně zraněn. Převezli ho do nemocnice. Po dvou dnech komatu skonal. Bylo mu dvacet dva let.

Do tisku měl připraveny ještě dvě knihy básní. První nazval *Scestí* a vyšla až v roce 1947 u Václava Petra. V knize dominuje motiv času spojený s událostmi okupačními a válečnými.

Výlet

Na jednom prázdném nádražíčku,
tak malém, že se zdrobňuje,
koupil jsem lístek do krajiny
(zpáteční lístek, žádný jiný)
hebké jak ruka u malíčku
a šťastné, neboť vzadu je.
A přijel vlak. A pak jsme jeli
přes mnohou řeku po mostech,
přes mnohou úzkost pěkně vzhůru
a do daleka od purpuru,

od lásky jsme se odvíjeli
s polibky ještě na ústech.
Teď už jsem tady. Nechci zpátky.
V mém srdci něžný pavouk jest,
zapřádá ženy do pavučin,
zapřádá všechno, čím se mučím.
Komu však píši tyto řádky?
Proč myslím přece na odjezd?
Zahořkne sladkost. Vlak se hýbe
a jede domů, do zimy.
Za hranicemi nedozírna
pramení věrnost, řeka mírná,
a já jsem její. Plň se, slibe,
počkejte, drazí mí!

V nakladatelství Čin Praha vyšla v roce 1946 čtvrtá, poslední kniha básní Jiřího Ortena *Elegie*.

O této sbírce editor Jan Adam napsal: „... zde nalezneme syté obrazy plné vnitřního dramatického napětí, všechny dosavadní motivy jsou obdivuhodně propojené. Orten směřuje čím dál výše, ze sebe a nad sebe. Elegiemi vyžívá ve velkého autora české poezie první poloviny dvacátého století.“

Devátá elegie

Jsme sních, když mlčíme, v bédnosti své se rozplýváme,
přichází jaro, nejsme, ale dobrá zima zas
nakloní hory, hladinu jejich jako rty k nám nahne
a budeme...

Jsme sních, když mlčíme. Když se však pootevřou
někomu rty a píseň, potom vládnou
celému kraji zvukem, jenž se váže
na uzly tónů, námořnické uzly
neboť plavíval...

Ó, Bože, na mělčinu
jej neuvod', bezpečně dej mu kotvit,
necht' poznají jej v otčině i děti,
vím, že se příliš změnil, vím, že nebyl
dřív tolik temný, slabý, kolísavý –
což bouře nebyly však? což jím nezmítaly
oceány? paluba nestala se
najednou širou plání bez kormidel?...

Jsme sníh, když mlčíme. Leč v čase toho zpěvu
je náhle čisto, čisto v duši naší,
nesmírný blankyt, léto, chtěl jsi tomu,
slyš jej, ó Pane, slyš, neodvracej se!

Závěrem svého vyprávění uvedu poznámku na okraj: Rodné město na svého básníka nezapomnělo. Na jeho počest organizuje kulturní festival *Ortenova Kutnou Hora*.

A to je moc dobře.

Moji milí a drazí přátelé, děkuji Vám za trpělivost při čtení mého článku.

Vlastimil Otáhal

Otto a Jiří Ohrensteinovi s rodiči, 1925

KRÁTCE

Výstava na střeše paláce Lucerna

Palác Lucerna, postavený Václavem Havlem v letech 1907–1921, stále slouží rozličným kulturním a společenským účelům. Od roku 2018 je z iniciativy kavárníka Ondřeje Kobzy a ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla zpřístupněna také střecha budovy, navštívit ji můžete vždy od jara do podzimu. Nabízí nejen neobvyklý pohled na centrum města, ale také obsažnou výstavu o historii místa a rodině Havlových, která se těší velkému zájmu příchozích. Panel o životním stylu rodiny zahrnuje i prezentaci jejich letního sídla Havlova a slovní i obrazové vzpomínky. Zaujala nás například fotografie letní koupací idyly ve známém bazénu pod okny vily nebo partie šachu bratrů Havlových s jejich prarodiči, kterou se nám podařilo ofotografovat.

Ivan a Václav Havlovi s prarodiči Vavrečkovými, druhá polovina 40. let

Centrum 8smička v Humpolci

V roce 1918 byla v jednom z bývalých provozů podniku Sukno Humpolec, v hale č.8, otevřeno umělecké centrum „8smička“. Připravuje tři výstavy ročně, ta letošní letní se jmenovala trochu provokativně „Vrchovina, krabatina, mrchovina“. Jedním z kurátorů byl Miloš Doležal, který ji v katalogu uvedl takto: *„Vysočina je krabatý kraj sevřený tísní, vtěsnaný mezi Čechy a Moravu. V těchto melancholických končinách se často setkáváme s jedinci, pro něž se návrat do rodiště či opuštění civilizace stalo jediným možným způsobem existence. Uzavření se do vlastního světa, hledání vnitřní samoty a spirituálních zdrojů je pro drsnou Vysočinu příznačné. V hlubinách záhadného kraje tak najdeme ukryty zahloubané solitéry s tvůrčím duchem básníky i malíře, hudebníky a architekty, jejichž tvorba, která v sobě nese zastřené motivy existenční tísně, by neměla zůstat zapomenuta.“* Mezi „solitéry Vysočiny“ byl podle očekávání zařazen Bohuslav Reynek, ale také Jan Zrzavý, Jindřich Prucha a několik dalších pozoruhodných, ale méně známých tvůrců.

Dokončení oprav hrobu Anny Pammrové

S radostí oznamujeme, že během podzimního období se nám podařilo dokončit úpravu hrobu Anny Pammrové ve Žďárce. Za nové osázení děkujeme Janě Krytinářové a jejímu partneru Jaromíru Mrkosovi, za dušičkovou výzdobu paní Almě Poštulkové.

Hrob Anny Pammrové po opravách, listopad 2019

Členové SAP s jubilantem S. Bělikem, listopad 2019

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY NA ROK 2020

Prosíme o zaplacení členského příspěvku 300 Kč, nejlépe převodem na náš účet 2201232050/2010.

Vydala Společnost Anny Pammrové z.s., Tišnov

Redakce: Helena Pernicová

Předtisková příprava: Hana Dohnálková

**web: annapammrova.cz
helenapernicova@gmail.com**